

Schengen: nieuwe regels voor een veerkrachtiger ruimte zonder controles aan de binnengrenzen

Straatsburg, 14 december 2021

De Commissie stelt vandaag [geactualiseerde regels](#) voor om de governance van het Schengengebied te versterken. De gerichte aanpassingen zorgen voor meer coördinatie op EU-niveau en bieden de lidstaten betere ondersteuning voor hun respons op nieuwe uitdagingen bij het beheer van zowel de gemeenschappelijke buitengrenzen van de EU als de binnengrenzen in het Schengengebied. De update moet ervoor zorgen dat herinvoering van controles aan de binnengrenzen een laatste redmiddel blijft. De nieuwe regels introduceren ook een gemeenschappelijk instrumentarium om de buitengrenzen efficiënter te beheren bij crises op het gebied van de volksgezondheid, op basis van de lessen die zijn getrokken uit de COVID-19-pandemie. De geactualiseerde Schengenregels pakken ook de inzet van migranten als politiek pressiemiddel aan, net zoals een gelijktijdig ingediend [voorstel](#) voor de maatregelen die de lidstaten in zo'n situatie kunnen treffen op het gebied van asiel en terugkeer.

Margaritis **Schinas**, vicevoorzitter voor de bevordering van de Europese levenswijze: *"Door de vluchtelingen crisis van 2015, de golf van terroristische aanslagen in Europa en de wereldwijde COVID-19-pandemie is het Schengengebied onder zware druk komen te staan. Het is nu onze verantwoordelijkheid om de Schengengovernance te versterken en de lidstaten de middelen te bieden voor een snelle, gecoördineerde Europese respons op crisissituaties, ook op situaties waarin migranten als pressiemiddel worden ingezet. De voorstellen van vandaag versterken dit cruciale onderdeel van onze manier van leven in Europa.*

Ylva **Johansson**, commissaris voor Binnenlandse Zaken: *"De pandemie heeft duidelijk aangetoond dat het Schengengebied cruciaal is voor onze economieën en samenlevingen. Met de voorstellen van vandaag zullen we ervoor zorgen dat grenscontroles pas in laatste instantie worden ingevoerd, op basis van een gemeenschappelijke beoordeling en slechts zolang als het nodig is. Wij reiken de lidstaten de instrumenten aan waarmee zij het hoofd kunnen bieden aan de uitdagingen waarmee zij worden geconfronteerd. Tegelijk zorgen we voor het gezamenlijke beheer van de buitengrenzen van de EU, ook in situaties waarin migranten voor politieke doeleinden worden ingezet."*

Een gecoördineerde respons op gemeenschappelijke dreigingen

Het voorstel tot wijziging van de Schengengrenscodex bouwt voort op de lessen die uit de COVID-19-pandemie zijn getrokken. Het zorgt voor krachtige coördinatiemechanismen die bij bedreigingen voor de volksgezondheid kunnen worden ingezet. Door de geactualiseerde regels kan de Raad snel **bindende voorschriften** vaststellen, met **tijdelijke reisbeperkingen** aan de buitengrenzen in geval van een bedreiging voor de volksgezondheid. Onder meer voor degenen die essentiële reizen maken en voor burgers en ingezetenen van de EU zullen uitzonderingen kunnen worden gemaakt. Dit zal ervoor zorgen dat de reisbeperkingen uniform worden toegepast, waarbij wordt voortgebouwd op de ervaring die de laatste jaren is opgedaan.

De regels omvatten ook een nieuw mechanisme dat waarborgen biedt voor Schengen. Zo wordt een **krachtige gemeenschappelijke respons aan de binnengrenzen mogelijk gemaakt bij bedreigingen die een meerderheid van de lidstaten treffen**, zoals bedreigingen voor de volksgezondheid, de binnenlandse veiligheid of de openbare orde. Dit mechanisme vormt een aanvulling op het al bestaande mechanisme voor de aanpak van ernstige tekortkomingen aan de buitengrenzen. Het maakt het mogelijk dat de Raad bij een gemeenschappelijke dreiging controles aan de binnengrenzen toestaat in een meerderheid van de lidstaten. Het desbetreffende besluit moet ook maatregelen omvatten om negatieve gevolgen van de controles te verlichten.

Nieuwe regels om doeltreffende alternatieven voor controles aan de binnengrenzen te bevorderen

Het voorstel beoogt de inzet van alternatieven voor controles aan de binnengrenzen te bevorderen en ervoor te zorgen dat als dergelijke controles nodig zijn, zij slechts als laatste redmiddel worden ingezet. De maatregelen houden het volgende in:

- **een meer gestructureerde procedure voor herinvoering van controles aan de binnengrenzen, met een aantal extra waarborgen:** zoals nu al het geval is, moeten lidstaten die besluiten opnieuw controles in te voeren, beoordelen of dat een geschikt middel is en wat de te verwachten gevolgen ervan zijn voor het vrije verkeer van personen. Volgens de nieuwe regels moeten zij bovendien de impact op de grensregio's beoordelen. Een lidstaat die overweegt controles voort te zetten naar aanleiding van voorzienbare bedreigingen, moet bovendien eerst beoordelen of er geschiktere alternatieve maatregelen kunnen worden ingezet, zoals gerichte politiecontroles en versterkte politiesamenwerking. Als controles met meer dan zes maanden worden verlengd, moet er een risicobeoordeling worden uitgevoerd. Wanneer er gedurende 18 maanden controles aan de binnengrenzen zijn uitgevoerd, zal de Commissie advies moeten uitbrengen over de evenredigheid en de noodzaak ervan. De tijdelijke grenscontroles mogen in geen geval langer duren dan in totaal twee jaar, tenzij er sprake is van zeer specifieke omstandigheden. Deze maatregelen zullen ertoe bijdragen dat controles aan de binnengrenzen een laatste redmiddel blijven en slechts zo lang worden gehandhaafd als strikt noodzakelijk is;
- **bevordering van de inzet van alternatieve maatregelen:** overeenkomstig de nieuwe EU-code voor politieke samenwerking die de Commissie op 8 december 2021 heeft voorgesteld, zijn de nieuwe Schengenregels gericht op de inzet van doeltreffende alternatieven voor controles aan de binnengrenzen. Die alternatieven houden in dat er meer en vaker politiecontroles in de grensregio's worden uitgevoerd, met de duidelijke toelichting dat die controles niet mogen worden gelijkgesteld aan grenscontroles;
- **beperking van de impact van controles aan de binnengrenzen op de grensregio's:** gezien de ervaringen met de pandemie, die gevolgen had voor de aanvoerketens, moeten lidstaten die opnieuw controles invoeren, maatregelen nemen om de negatieve gevolgen voor de grensregio's en de interne markt binnen de perken te houden. Dit kan inhouden dat grensoverschrijding wordt vergemakkelijkt voor grensarbeiders en dat "green lanes" worden ingesteld om de vlotte doorvoer van essentiële goederen te waarborgen;
- **aanpak van niet-toegestane verplaatsingen binnen het Schengengebied:** niet-toegestane verplaatsingen komen voortdurend voor, zij het in beperkte mate. Om daar iets aan te doen, komt er een nieuwe procedure met gezamenlijke politiepatrouilles en kunnen lidstaten ook hun onderlinge bilaterale overnameovereenkomsten aanpassen, of nieuwe overeenkomsten van die aard sluiten. Dit is een aanvulling op en moet worden beschouwd in samenhang met de maatregelen die in het kader van het nieuwe migratie- en asielpact worden voorgesteld, met name het bindende solidariteitskader.

Steun voor lidstaten bij het omgaan met situaties waarin migratie als pressiemiddel wordt ingezet

De herziene Schengenregels erkennen de belangrijke rol die de lidstaten aan de buitengrenzen spelen namens alle lidstaten en de EU in haar geheel. De regels voorzien in nieuwe maatregelen die de lidstaten kunnen nemen voor het doeltreffend beheer van de buitengrenzen in een situatie waarin migranten voor politieke doeleinden worden ingezet, zoals beperking van het aantal grensdoorlaatposten en intensivering van de grensbewaking.

Daarnaast stelt de Commissie in het kader van de EU-regels inzake asiel en terugkeer voor om aanvullende maatregelen te nemen die verduidelijken hoe de lidstaten in dergelijke situaties kunnen optreden, met volledige inachtneming van de grondrechten. Onder meer zou de registratietermijn voor asielaanvragen kunnen worden verlengd tot vier weken en zouden alle asielaanvragen aan de grens kunnen worden behandeld, behalve wanneer de gezondheid in het geding is. De daadwerkelijke toegang tot de asielprocedure moet gewaarborgd blijven en de lidstaten zouden de toegang moeten waarborgen voor humanitaire organisaties die bijstand verlenen. De lidstaten zullen ook een procedure voor terugkeerbeheer in noodsituaties in het leven kunnen roepen. Ten slotte moeten EU-agentschappen (EU-asielagentschap, Frontex, Europol) desgevraagd bij voorrang operationele steun verlenen aan de betrokken lidstaat.

Volgende stappen

Het is nu aan het Europees Parlement en de Raad om de twee voorstellen te bespreken en vast te stellen.

Achtergrondinformatie

Het Schengengebied bestaat uit 26 landen, waarin meer dan 420 miljoen mensen wonen. Dat er aan de binnengrenzen tussen de Schengenstaten niet meer wordt gecontroleerd, sluit goed aan bij de Europese levenswijze: bijna 1,7 miljoen mensen werken namelijk in een ander Schengenland dan waar zij wonen. Mensen hebben hun leven opgebouwd rond de vrijheden die het Schengengebied biedt, en dagelijks steken 3,5 miljoen mensen de grenzen tussen Schengenstaten over.

Om Schengen weerbaarder te maken tegen ernstige bedreigingen en de Schengenregels aan te passen aan wisselende uitdagingen, kondigde de Commissie in september 2020 in haar [nieuwe migratie- en asielpact](#) en in juni 2021 in de [strategie](#) voor een goed functionerend en veerkrachtig Schengengebied aan dat zij een herziening van de Schengengrenscodes zou voorstellen. Commissievoorzitter Von der Leyen kondigde in de [Staat van de Unie](#) van 2021 ook nieuwe maatregelen aan om het inzetten van migranten als politiek pressiemiddel te bestrijden en eenheid in het beheer van de buitengrenzen van de EU te bevorderen.

De voorstellen van vandaag vormen een aanvulling op de lopende activiteiten om het algehele functioneren en het bestuur van Schengen te verbeteren als onderdeel van de [strategie](#) voor een sterker en veerkrachtiger Schengengebied. De Commissie streeft ernaar de politieke dialoog over de aanpak van gemeenschappelijke uitdagingen te stimuleren. Zij organiseert daarom regelmatig Schengenforums, waaraan wordt deelgenomen door leden van het Europees Parlement en ministers van Binnenlandse Zaken. Ter ondersteuning van deze besprekingen zal de Commissie jaarlijks een verslag indienen over de stand van zaken inzake Schengen, waarin wordt samengevat hoe het staat met de afwezigheid van controles aan de binnengrenzen, de Schengenevaluaties en de uitvoering van de aanbevelingen. Dit zal de lidstaten ook helpen bij het aanpakken van uitdagingen waarmee zij worden geconfronteerd. De voorgestelde herziening van het Schengenevaluatie- en -toezichtmechanisme, die momenteel in het Europees Parlement en de Raad wordt besproken, zal het gemeenschappelijk vertrouwen in de uitvoering van de Schengenregels helpen versterken. De Commissie heeft op 8 december ook een [EU-code voor politieke samenwerking](#) voorgesteld. De samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van rechtshandhaving moet worden verbeterd, omdat dit een doeltreffende manier is om veiligheidsdreigingen in het Schengengebied aan te pakken en zal bijdragen tot de instandhouding van een gebied zonder controles aan de binnengrenzen.

Het [voorstel](#) van vandaag tot herziening van de Schengengrenscodes is het resultaat van uitvoerig overleg met de leden van het Europees Parlement en de ministers van Binnenlandse Zaken in het Schengenforum.

Meer informatie

Juridische documenten:

[Voorstel voor een verordening tot wijziging van de regels betreffende de overschrijding van de grenzen door personen](#)

[Voorstel voor een verordening betreffende instrumentaliseringssituaties op het gebied van migratie en asiel](#)

[Vragen en antwoorden](#)

[Factsheet](#)

IP/21/6821

Contactpersoon voor de pers:

[Adalbert JAHNZ](#) (+ 32 2 295 31 56)

[Laura BERARD](#) (+32 2 295 57 21)

[Ciara BOTTOMLEY](#) (+32 2 296 99 71)

Voor het publiek: [Europe Direct](#) per telefoon [00 800 67 89 10 11](#) of [e-mail](#)